Nr. 35. Anulu XXXI.

# GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 16/4 Maiu 1868.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 8 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

**Brasiovu.** Societatea dramatica romana a dlui Mich. Pascali se afla in midilocelu nostru. Pe temeiulu documentelor de drumu produse de dn. Pascali pentru sine cu soci'a sa si pentru toti ceilalti membrii, auctoritatile locali si detera concesionea fara nici o dificultate pe unu terminu de dóua luni, adica indoita mai multu decatu crede dn. Pascali ca va petrece in Brasiovu, de unde cugeta a calatori mai departe si anume in unele cetati, pe unde se crede ca publiculu nostru va intempina cu placere pe Thali'a romanésca. In catu pentru publiculu de aici, apoi a patr'a di dupa re'ntórcerea dlui Pascali la Bucuresci spre a'si aduce societatea si famili'a, a'su si ocupatu mai tóte locurile de siedere asiu si in partera pe calea abonamentului, remanendu-a-pr6pe numai spatiorile de statu pentru publiculu care se va arata mai tardiu, intru atata, catu directiunea va fi constrinsa a mai dispune asiedierea catorva bance pentru familii, care a'ar intempla se vie din comunele vecine.

Prim'a societate dramatica romanésca, care a calcatu din Romani'a pe pamentulu Transilvaniei a fostu in anii 1863 et 1864 a dómnei Tardini. Pana atunci in Transilvani'a se vediusera numai representatiuni de diletanti, anume in Blasiu intre anii 1833—1837 *), éra in Brasiovu incependu dela an. 1838**) cu intrecurmari pana la an. 1853. Tient'a unica a dnei Tardini fusese numai Brasiovulu. Din contra dn. Pascali este determinatu a calatori cu societatea sa in ouraulu verei si la alte orasie mai mari, pe unde dram'a romanésca va fi ceruta si bine vedinta. Din acésta causa ne simtimu indatorati a impartasi on. publicu óresicare date despre repertoriulu dlui Pascali. Nainte de tóte premitemu, ca artistulu nostru a departatu din repertoriulu seu totu ce se numesce farsa si burlesco, séu asia numite piese locale, frivolitati adunate din pros'a cea mai ordinaria a vietiei. Frumosulu si patrioticulu seu scopu este: a infaciosia publicului dramaturgi'a dupa tóte regulele artei si mai multu din punctulu de vedere alu ómenimei intregi, decatu din altele particulari si provinciali, pentruca cea ce este morala, virtute si adeverata nobilitate la alte popóra, trebue se fia si la romani, éra cea ce este contrariulu virtutei, adica vitiulu, crim'a si tóte nesunsele ómenesci pe care teatrulu are chiamarea de a le descoperi si corege, voru fi si voru remané totu acelea in tóte timpurile si la tóte popórale. Renumele de artistu si seriósele studia de dramaturgia pe care le facuse dn. Pascali in Parisu in cursu de cativa ani, garantéza publicului nostru ajungerea susu atinsului scopu spre deplina multiumire a tuturoru cati sciu pretiui art'a.

Dónaspredece drame si 13 comedii compunu repertoriulu destinatu pentru publiculu din Transilvani'a si Ungari'a. Mai multe picse nici ca voru avé locu, inse nici ca s'aru puté produce altele cu succesu de ajunsu, din causa ca din societatea dlui Pascali au remasu mai multi membrii in Bucuresci, ceea ce pentru astadata nici ca se putea astfelu, pentruca totu inceputulu este greu.

Dumineca in 17/5 Maiu se va representa pentru antei'a óra pies'a: „Orbulu si Nebun'a", drama in 5 acte, tradusa d. D. Millo si D. M. Pascali, jucata pe teatrele cele mai mari din Franci'a; éra Marti in 19/7 Maiu se va juca pentru antei'a óra pies'a: „Gargaunii", séu „Necredinti'a barbatiloru", comedia in 3 acte, tradusa de D. M. Pascali, jucata pe teatrulu imperatescu din Parisu, din Vien'a si pe tóte teatrele cele mai mari ale Europei.

Celelalte piese din repertoriu sunt: Drame: Idiotulu. Prisonieriulu din bastila. Sermanulu musicantu. Es este nebuna! Dalil'a. Martirulu familiei. Fericirea in nebunie. Tat'a mosiu. Cersitorulu. Copilulu Grecici. Visulu unui romanu muribundu.

Comedii: Nevast'a trebue se'si urmeze barbatulu. Unu pacharu de cesiu. Strengariulu din Pariso. Femeile care plangu. Pisnulu Bertei. Femeile limbute. Barbatulu veduvei. Uitate dar' nu te atinge. Nu e fumu fara foco. Pricopsitii. Nóptea unei stele. Bói'a Romanticelor. —

## La concordatu.

In tierile locuite de romani sciinti'a legiloru bisericesci s'a pututu considera pana inainte cu cativa ani de unu privilegiu numai alu unui numeru prea micu de ómeni, — unu adeveratu monopolu. De aici si nu numai din natur'a despotismului de diece ani se póte esplica impregiurarea, ca in an. 1855 glótele privira si primira concordatulu austro-romanu cá si o curiositate adusa cine scie din care parte a lumei, pentrucá se se mire lumea de ea. Nici pe timpulu incheierei concordatului, nici dupa acesa nu a fostu ertatu nimenui a reflecta pe publico la urmarile acelui concordatu. Dela 1861 inse se audira cele mai feliurite sudalmi asupra concordatului, fara cá totusi cei mai multi se'si póta da cuventu, pentru ce'lu sudue. Acésta s'a vedutu chiaru si in publiculu nemtiescu de preste Lait'a. Intr'acea pana la 1866 multi publicisti au sieditu in temnitia din cau'a concordatului. Se pare apoi ca a fostu reservatu anului 1867/8, pentrucá se reverse lumina de ajunsu preste acelu actu ametitoriu de minti si turburatoriu de spirite. Acésta lumina a fostu cu atatu mai dorita si mai binefacatória, cu catu ca publiculu monarchiei austriace ajunsese cá se védia inca si pe ierarchiile aceloru confesiuni care sudui mai amaru concordatulu, maimutiandu articlii lui si aplicandu'i scasa la ele cu tóta rigórea si adesea chiaru cu midiulóce brutale.

Pentru ce este periculosu concordatulu austro-romanu? Acela carii au cititu fia si numai desbaterile parlamentari din estimpu audite in Vien'a, cum si lucrarile conferintiei catolice din Alb'a Iulia tienute in Februariu, isi voru fi datu ei insii de multu respunsulu; éra pe acela carii n'au cititu nici macaru atata, séu ca din nefericire au intielesu prea pucinu din cate au cititu, li vedi inca si astadi standu ametiti si mirandose, ca ce se fia acestu strigatu larmosu asupra bietului concordatu. Cei mai multi esplica acelea strigari cá o vrasmasie asupra catolicismului si a ierarchieloru, candu totusi ele sunt indreptate numai asupra factiunei cunoscute sub nume de ultramontanismu.

Ei, bine, si ce se intielege prin ultramontanismu in biseric'a apusena? Se intielege aceea ce se dice in biseric'a anatolica fanariotismu, éra in cea rusésca cesaro-papismu. Precum rusii au naltiatu pre tiarulu la rangu de patriarchu, asia ultramontanii mai alesu in concilialu tridentinu si de atunci incóce s'au incercatu a face din papa imperatu si rege preste toti imperatii si regii. Asia ultramontanismulu se póte defini: incarnatiunea despotismului celui mai pronunciatu; éra apoi concordatulu asigurá pana cri-alalta escesurile unei cerii lungi de mesure absolutistice, cum dicu, periculóse pentru popóra si pentru particulari. Se se ilustre acésta tesa si de catra noi, ci asia dupa cum s'a vedutu dedusa de catra unu dr. de teologia in „Presse" din 11 et 12 Martiu a. c. Noi inse vomu atinge pentru augustimes spatiulu numai ostiva articlii de si concordatului.

Articlii 1 2 4 asigura episcopiloru si archiepiscopiloru preoti potestate multo mai cumplita decatu au cei mai mari generari preste oficirii subalterni. Este adica un'a lege, in puterea careia archiereii precum se dice „ex informata conscientia" poto stramuta, pedepsi pe preoti chiaru si cu depositiune totala, fara cá se fia datori s'i da in judecata si ale arata cau'a pe deplin'a loru, ci numai pentruca asia le dictéza consciinti'a presantitiloru sale. Unu denunciantu interesatu, unu intrigantu, unu inimicu personalu, unu lingatoriu de talere sioptesce preasantiei sale cate ceva despre parintele Avacumu si mai multu despre parintele Pachomie. In o di fromósa par. Avacumu primesce ordonanti'a de stramutare la alta parochia in o distantia de 50 milori, éra p. Pachomie este citatu la scaunu si inchisu pe 1 luna séu si unu anu. Acésta este mai multu decatu legea martiale. Dupa legile militari déca esci acusatu, esci si datu in judecata, unde se'ti cunosci pe acusatoriulu si se te poti apara. Ex informata conscientia nu incape nici unu feliu de aparare, ci preotii au se tremure di si nópte de fric'a archiereiloru, precum tremura scolarii de fric'a mueleloru.

Totu dupa acesu citatii articlii episcopii au dreptulu de a infunda in capitulu ori pe cine voru vrea ei; apoi sciuta este, ca canonicii sunt de regula si membrii ai consistoriului, carii inse n'au nici unu voto decisivu, ci numai consultativu, adica: episcopulu asculta opiniunile loru, niciodata inse nu este obligatu a le respecta. Asia fiecare episcopu in diecese'a sa este suveranu absolutu, elu póte face orice va afla cu cale si nici chiaru statulu n'are se'lu controleze*).

Ei, dara apoi vine artic. 10, carele tocma asia apasa asupra episcopiloru, precum apesa acestia asupra clerului. Dupa doctrin'a ultramontanismului episcopii sunt numai cepelanii papei; asia ei au se se misce numai dupa cum se misca sprincén'a papei. Acelasi artic. 10 sfarma dreptorile bisericei greco-unite si anume cele coprinse in canónele 14, 15 si 16 dela Calcedonu. De aici inca se póte esplica fórte bine, pentruce repaus. mitropolitu Alecsandru Sulutiu prinsu odata in cursa prin propri'a sa subscriptiune, ori catu s'a incercatu, nu a mai pututu face nimicu in favórea bisericei sale, pentruca totudeauna i s'a disu: „taci schismaticule". In concordatu se garantéza sinóde provinciali si diecesane. Ce? Se garantéza? Da, cu reservatiunea jesuitica, adica déca va afla pap'a cu cale. Pentruca afara de concordatu mai ecsista si instructiuni. Apoi scaunulu Romei nu afla niciodata cu cale. Ce e dreptu inse, ca nici regimele cadiute nu voiá se audia nici odata de sinóde, ci cantá totu feliulu de preteste de nimicu, pentrucá se le amane ad Calendas graecas. Ve aduceti aminte de unu articlu nevinovatu alu dlui Ioane Negrutiu publicatu in Gazeta, pre candu cuviosi'a sa era protopopu in Clusiu. Sciti cum a luatu de nasu comitele Thun cá ministru alu cultelor pe mitropolitulu Sulutiu pentru acelu articlu. „Nu mai avemu trebuintia de inmultirea unitiloru intre romani, ca ei sunt despartiti dejá tocma

*) Diletantii era numai seminaristi.

**) Sub conducerea profesoriloru de atunci.

*) Pana la concordatu in consistoriulu episcopiei Fagarasiului se pastrase din vechime votulu decisivu alu membriloru consistoriului asia, ca fiecare membru avea unu votu decisivu, éra episcopulu avea dóua. Ce inriuritia va fi avutu concordatulu asupra acelei intocmiri vechi, nu mai scimu. —

pe diumetate, uniti si neuniti, avemu inse trebuintia de ascultare si supunere neconditionata a clerului; apoi Esc. Ta nu esci destoinicu a'ti tiené in frenu nici chiaru pe protopopi etc. etc. Afara de acésta concordatulu cu tóta recunóscerea metropoliei unite totu nu a scosu pe archierei si pe clerulu unitu de sub inriuintia cea afundu strabatatória a clerului catolicu maghiaru, ci ei sunt pana astadi influentiati dela Strigoni si tienuti sub totorata, ut figurae docent.

Trebue adica se ve fia la toti in prea viia aducere aminte tóte scandalele si misiehile intemplate cu recursele inaintate nu numai la Rom'a, ci si deadreptulu la **Strigoniu**. Sunt cunoscute si acelea cateva denunciatiuni fórte nerusinate, prin care se compromitea nu numai confesiunea, ci si totuodata natiunea.

Artic. 5 ale concordatului rapesce pe tinerime chiaru si de sub potestatea parintiloru si ii da cu totulu sub absolut'a potestate a preotimei, intocma precum era la egipteni si la alte popóra asiatice inainte cu **trei** si cu **patru** mii de ani. Acésta mesura inséman cu alte cuvente, ca afara de clerulu **toti** ceilalti ómeni si anume parintii sunt totu numai nesce „dobitóce incaltiate", niese balamuti, tonti si gaganti, carii scu numai se faca copii, éra la cresterea loru nu se pricepu intru nimica.

Despre celibatu si de casatoriile amestecate cu alta ocasiune óre candu. De altmintrea noi, precum amu mai observatu si la alte ocasiuni, ne-amu retienea bucurosi dela orice discusiuni de natura religiósa séu confesiunala, déca nu amu vedea curatu, in ce modu avilitoriu si gretiosu vrasmasii natiunei sub pretestu, ca voiescu se ne asigure imperatl'a cerului pentru toti vecii, inca totu se mai incórca a sustiené prin mesuri religióse **ura** si **urgia** intre frati, a tiené pre locu progresulu sanetosu prin despotismulu bisericescu, a pregati natiunei desfiintiare in atomii ei si ruina totala. — B.

## Cum se lucre democratl'a cu succesu?

Lupt'a intre democratismu si aristocratismu e generale mai in tóta Europ'a, la noi cá si in Romani'a e inca si pronunciata, si pentru cá se siba resultatu splanatoriu si multiamitoriu, se cere si curagiu la lupta, d. e. in Romani'a; dar' aici la noi la una portiune de cutediare se mai cere si unu caru de prudintia politica si circumspectiune constitutionale, cá lupt'a se póta resai spre binele si convictiunea comuna. Felix quem aliena pericula fecere cautum — fericitu care invetia din patimirile altuia.

Pronunciamentulu, adica espectoratiunea min. de interne maghiaru la interpelarea dep. Csiki in cas'a desfacerei clubului democraticu a degageatu si amaritu tóte trei stengele si le-a inputu temeres, ca aristocrati'a érasi va calcá pe gutulu democratiei, cu tóte ca la candidarile de alegeri cei d'antai facea afara in tiéra cu cele mai mari eclaturi, ca voru fi antesemnanii poporului si si-drepturiloru lui, ca voru lupta pentru principiulu democraticu, ca si regimulu lucra pe base democratice, astfelu nebanindu pe poporu cu totu feliulu de momele, apromisiuni si vorbe de simpatii, cari inse acum se dau de golu, ca ele au fostu numai siretii spre a se folosi prin ele si cu ele de credulitatea democratiloru, cá cu atatu mai securo se'i incalece, pentrucá mai apoi se póta dá din pinteni. Chiaru si Koloman Tisza tiene de reu unele espresiuni ale ministroloi si chiaru si fapt'a spargerei clubului, dicendu, ca nu se afla nici o lege, la care n'ar fi ertatu si libera pe cele constitutionale a'si pune ómenii siliti'a, cá se o modifice, déca o tienu de rea; apoi si clubulu democratu numai acést'a o are de problema dupa trasurele fundamentale ale statutelor; prin urmare scestea nu dau nici unu motivu spre a opri clubulu democraticu. Asta problema si o tiene dar' de a s'a si steng'a midilócia — cu diarsulu „Hazánk" cá organu, facia cu legile din 1867. — Apoi credemu, dice Tisza in „Hazánk", ca clubulu democraticu nu se póte privi cá unu ce contrariu constitutionei, la care regimulu se aiba drepto a pasi cu oprires, celu pucinu dupa judecat'a celui ce are catu de pucinu concepta de libertate si de viéria constitutionala unu ce cá acest'a e imposibile. A fostu eronata si procederea clubului, dar' inse si chiamarea regimului intr'unu statu liberu numai s-colo se incepe, unde s'a vatamatu leges, séu unde se a intemplatu agitare pentru a o vatamá, scí are drepto si detorintia regimulu a pasi pentru aperarea legei; dar' acést'a se nu se faca cu potentia de a pune stavila la adoperarile de reuniuni cá acést'a. Asta nu e ertatu nici unui regimu dela orce natiune constitutionala. Condamna dar' oprirea clubuloru democratice; dar' condamna si procederea clubului democratu, pentruca se afla modu de a procede in contra tractariloru nelegale ale regimului, fiinduca se afla auctoritati, potestati legale — municipiale, — se afla diet'a tierei. Municipiale potu vorbi inainte de esecutarea in contra estorufeliu de ordini, ér' diet'a póte trage la respundere procederea regimului. Inse deadreptulu nici particularulu, nici reuniunea nu póte si nu e ertatu a se impotrivi legei, pentruca altfeliu s'ar provóca anarchia. Tiene de reu pe democrati, pentruce au fortiatu lucrulu pana candu se desfacu clubulu cu putere armata, pentruca cu acést'a au datu numai apa la mór'a reactiunei.

Nu vomu lasa nepetrecute sceste espectoratiuni cu observarea, ca numirea democratu la noi a fostu, e si va fi o plante ecsotica, care nu póte prii suptu cerulu de clase privilegiate. Pana candu boierimea are privilegiulu pentru dreptulu politicu, adica votulu virile la alegeri, pentru dieta, éra ceilalti numai conditionatu de censu mare, cum e asiediatu pentru Ardéiu, de si in Ungari'a basea dreptului acestuia e mai latita, totusi ea nu va poté suferi unu aeru democraticu, fiinduca majoritatea dietei e aristocrata si aristocrati'a si pregati base destulu de largi, pentru a — poté fi totu la carma. In diploma inaugurale se intarira nu numai drepturile, ci si privilegiale, — asia dupa cum se intarira ele si de alti regi la actulu incoronarei, ma si privilegiale nemesiesci capriuse in bul'a lui Andreiu II. se afla intarite in acea diploma, cu escepti unea usitata si mai nainte. Asta e caus'a, ca numirea democratia nu va prinde radacina in Ungari'a, ci va deveni obiectu de panda si de infiorari, cum dise si min. Wenkheim in dieta, ca agitatiuni de acele democratice, „care apeléza la patimele celea crude ale masseï", nu se potu uni cu sistem'a representativa, si regimulu care ar' vré a suferi astfeliu de procedura, ar' fi lasiu, nespatu, si ar' uita de oblegatiune. —

**Conferintie politice** inse se potu intruni ori unde pe basea statuteloru substernute si intarite de guberniu, cu scopu de a midilocí chiaru si schimbarea legiloru defectuóse séu prejuditióse, déca midilócele intrebuintiate spre scopulu acesta voru fi constitutionalminte legali, dupa cum dise si Tisza. Va se dica ca inteligentí'a si cu cei ce au dreptulu de alegere potu forma asemenea **conferintie politice** pentru cointielegeri. Apoi pasli ce ii ar' face pentru a midilocí schimbarea séu imbunatatirea unei legi ori a unei mesuri, se se faca numai pe cale legala constitutionala, adica prin comisiunile comitatense si prin interpelari facute prin deputatii instruiti despre pasurile si gravaminile apasatória. Acésta procedere apoi nu se póte opri nici nadusi fara compromitere, pentruca unu regimu cá acela nu ar' mai fi regimu constitutionalu, ci numai personalu, despoticu. In sensulu acesta potemu se infiintiamu si e ou cale a nu mai amana intruniri de aceste politice legali si aprobate prin nau si pracse premutate in lege, cari potu face multu bine si natiunei, dar' si insusi patriei si regimelui cu o mai drépta informare. — R.

UNGARI'A. **Dela dieta. Caus'a bisericei serbe si romane** fù obiectu de desbatere in cinci siedintie.

In sied. din 1-a Maiu cerù ministrulu br. **Eötvös** a se pune proiectulu de lege despre réligiunea greco-orientale la ordinea dilei si anuncià, ca a primitu o petitiune, care cere a se adauge unu § nou la proiectu si cetesce apoi formularea lui (celu din „Kr. Ztg." si Gazet'a Nr. 33 pag. 133). Inse pertractarea acestor'a s'a amanatu pe 6 Maiu.

In sied. din 6 Maiu, dupa curente si dupa ce Rannicher dep. sasu mai presentà o petitiune din Segisiór'a cu plangeri pentru delaturarea comesului sasescu; ér' Fabricius totu sasu din Segisiór'a alta din contra dela sasii unionisti, si dupa cele memorate in Nr. trecutu, se ies inainte ér' **proiectulu** de lege in afacerile bisericei gr. orientale.

Br. Ios. **Eötvös** min. de cultu si instructiune desfasiura motivele, din cari fù indemnatu regimulu a propune acestu proiectu, dicendu: ca art. XX din legile din 1848 a asiediatu principiulu de egalititate pentru religiunile recepte in tiéra, si § 8 garantéza civiloru de relegea gr. or. autonomia in tóte afacerile loru bisericesci si scolastice, totuodata determinandu si conchiamarea unui congresu bisericescu. Intr'acesa serbii si romanii gr. or. s'au despartitu, si intr'unu congresu, ce nu se potrivesce cu formalitatile legiloru din 1848 s'a decisu infiintiarea metropoliei deosebite, ceea ce nu se afla in legile unguresci, de acea ministeriulu a aflatu cu cale a propune inarticularea metropoliei romane si garantarea autonomiei si a coordonarei ambeloru metropolii, cum si modulu de a conchiama primele loru congrese, determinandu una judeciu legalu, care se decida causele provenite din acésta despartire, apre a se incungiura complicarile si frecarile. Ministrulu si reserva dreptulu a respunde la observationile ce se voru face la desbaterea speciale. — Dep. **Branovaczky** (serbu) multiamindu regimului pentru proiectu inca-si reserva dreptulu a-si face observationile la desbaterea speciale. — **Trifunacz** e in contra unoru modificari facute de comisione si intr'o cuventare lunga plina de citatiuni de privilegia si de istori'a venirei serbiloru si inaltia dreptulu natiunei si bisericei, aprobà proiectulu, dar' va face observationi si elu.

**Stratimirovicz** si **Nicolic** inca se latira in discursu asemene pentru.

**Dimitrievicz** dechiara, ca se afla silitu a protesta in contra asertiunei ministrului, cumca dreptulu de autonomia alu bisericei s'ar intemeie numai pe legile din 1848. Face ér' unu istoricu alu imigrarei serbiloru in Ungari'a sub patriarchulu Arseniu Csernovics si dovedesce, ca serbiloru li s'a garantatu liberu esercitiu de religione inca dela regele Leopoldu I., candu li chiamà in tiéra. Serbii si-au implinitu detorí'a in lupta in contra turciloru, nu osia regimulu. Totusi nu vré a atinge mai de aprópe punctele acestea dureróse, ci numai a constatá, ca autonomi'a le compete dela an. 1690. Privilegiile serbiloru s'au garantatu prin art. de lege 21 din 1790 (pe care 'lu cetesce. Art. 20 din 1848 dara nu se póte nici cu privire la istoria nici la autonomia lúa ca punctu de plecare, fiinduca a vatematu autonomi'a bisericei gr. or. defiganda organisatiunea congresului fara a intrebá pe respectivii si a pusu 100 membri in loculu de 75 si cá in privinti'a limbeloru se se aléga intr'o proportiune anumita. „Legea acést'a inse nici ne s'a publicatu pe terenulu nostru", dice, de acea multiamesce, ca min. propune schimbari in proiectu. Nu se multiamesce, ca legea acést'a incarca si pe serbi cu romanii deodata. Erá dejunsu, dice, se se fia facutu legea acést'a numai pentru metropoli'a romana si apoi acolo se fi cuprinsu esplicarile drepturiloru bisericei nationale serbesci. Cuventulu „despartire" nu'i place, pentruca presupune, comca mai inainte ar' fi fostu ambele biserici impreunate, inse art. din 1791 dovedesce, ca in Ungari'a si tierile ei n'a sustatu decatu numai ierarchi'a serbésca si romanii au statutu **subscutulu ierarchiei serbesci**, folosindusse de scutirea privilegiaroru nationei serbe, inse nu ca natiune, ci numai ca individi pe tacute si prin urmare si cerea dintr'ens'a se fia totu pe tacute, ceea ce se vede si din scrisórea pré inalta de mana din 3 Iuliu 1865. Prin urmare si consecintiele de dreptu ale esirei de sub aripele ierarchiei serbesci nu sunto de natura confesionala, ci numai comunala (prin urmare supremati'a confesionala vré se o reserveze ierarchiei serbesci, besci, or se dè nimica din fundatiunile comune; cam intr'acolea batea si ceilalti vorbitori).

V. **Babesiu** premite, ca nu e imputerita din partea deputatiloru romani cá se vorbésca, fiinduca ei cu totii s'au preintielesu, cá se nu iè parte la desbaterea generala; inse dupace deputatii serbi insira statea margarite, se tiene obligatu a-si redicá si elu voce. Cine a staditu vreodata istori'a, a trebuitu se se convinga, ca si bisericia gr. or. romana a avutu autonomi'a sa inca inainte de imigrarea serbiloru, inse in urm'a nefavorirei timpuriloru a fostu incetatu metropoli'a romana. Natiunea romana locuiesce pamentulu acést'a, de candu s'a formatu Ungari'a (ma si mai inainte) si face partea cea mai mare din biseric'a gr. or. Legea de acum nu póte avé alta misiune, decatu se garanteze drepturile fiacarui poporu si in casulu de facia alu acestoru de biseric'a gr. or. Incatu legile

din 1848 cam garantéza acesta drepto, poporulu romanu a primitu acést'a cu multiamire, si incatu legea de facia e calificata a asecurá si mai bine acestu dreptu, romanii voru sci multiumi si pentru acést'a camerei si legislativei. Ast'a aflá cu cale a observá. Cu acést'a se incheiá desbaterea générale si se incepú cea speciale cetindusse titlulu. Branovatzky face amendamentu ca in locu de „gr. or.“ se se puna „ortodocsa or.“. Alti trei serbi spriginescu amendamentulu. P. Nyáry sta mortisiu contra, fiinduca e in contra libertatii si principialoru moderne, cá cineva si prin legi civile sesi atribue insusiri echisive cu numirea „ortodocsa“, pentruca altii s'ar presupune de „eterodocsi“ facisiu cu acésta numire.

Maniu nu crutia pe serbi si ii rógа, cá se nu impuna camerei a se ocupá de dogme, oi se le lase pe acestea in competintí'a preotimei si a sinódeloru, pentruca „ortodocsa“ atata insemnéza catu „dreptu credintiosu“ si fiacare se tiene drepta-credintiosu, or de ce religione este. E in contra modificationei si secera aplanulu camerei. Sig. Popu inca combate anomali'a cuventului „ortodocsa“. Szekáts si Szász dicu, ca ast'a e treb'a bisericei, cum se se numésca. Berzenczey vré se stérga cuventulu „greco“, fiinduca elu nu conósce greci in Ungari'a. Al. de Mocioni propune numirea „biseric'a orientala“, déca cecsalalta nu se póte oferi. Simoni intocma. Manoilovicin vré tecstulu originalu si prin votisare maioritatea primesce tecstulu originalu inchisiandose siedinti'a.

Siedinti'a din 7 Maiu. Carolu Ráth, directorele causeloru regali cere voia dela dieta, cá se póta intentá procesu la d. colega Alecs. Romanu si li se cetesca acrisorile fiscalului (vedi si in Nr. tr.). Dupa acést'a se continua desbaterea speciale.

Serbulu Branovatzky si socii facu la §lu I amendamentu, cá in locu de cuvintele „congresulu serbescu din 1864—5 se legalisésca acum“ se se dica: „congr. serbu se recunósce de le galu“.

Ioanoviciu sustiene, ca legile din 1848 vorbescu de greco-neuniti, ér' congresulu serbiloru din 1864—5 totu de lucruri serbesci, ierarchia serbésca, congresu serbescu, fundatiuni serbesci, scóle serbesci, monastiri serbesci etc. Prin urmare congresulu acest'a n'a fortu conchiamatu pe basea legiloru din 1848. Prin urmare sustiene tecstulu proiectului. Halász, Tisza, Szász, combatu amendamentulu serbiloru.

Miletits nu recunósce dreptulu legislationei de a se mestecá la compunerea de congrese bisericesci si spriginesce amendamentulu. La votisare se primesce tecstulu originalu.

La § II. Branovatzky, serbu, nu póte incuviintiá espresiunea (metropoli'a romana) „egalu indreptatita cu a serbiloru“ si cere se se puna in locu: „coordinata“. Pecinti'a romaniloru a ajunsu la estremitate. Min. Eötvös nu se demite in critic'a lui Branovatzky, ci numai esplica intentiunea regimului si a camerei de a inarticulá metropoli'a romana cá nedependinta si nu dice contra la cuventulu „coordinata“.

D. dep. Sig. Borlea se revérse cu aprobare generala asupra intentiunei suprematisatóre a serbiloru cu cuventulu „coordinatu“; refrange espresionile fara de cale despre scutinti'a sub ierarchi'a serba pledandu pentru tecstu „egalu indreptatita“. Ei vomu publicá cuvectarea decsebi.

Al. Mocioni arata, ca e constatatu de istoria, cumca metropoli'a romana orientala in Transilvani'a s'a sustienutu pana la finea secl. 17, candu metropolitulu romanu de atunci primindu uniunea a esitu din sinulu acestei biserici si astufelu metropoli'a a incetatu de facto, de si nu de jure. Dreptu care propune in locu de cuventulu „infintiata“ se se dica „restituita“, cá nu cumva din tecstulu necorectu alu legei se se deduca, cumca guvernulu civilu ar' avé dreptu a infiintia metropolii afara de biserica, ceea ce nu incape cu dreptulu canonicu. Dorésce espresionea „egala in drepto“, fiinduca are intielesu publico-juridicu. Elu recunósce, ca diet'a e chiamata a recunósce ranguri si dreptori. Spriginesce primirea tecstului intre aprobari.

D. Maniu desaprób'a provocarea serbiloru la privilegiu, ca cu acésa voru superioritatea metropolitei serbesci, éra espresiunea „egala indreptatita“ o vré in privinti'a rangului si pusetiunei si propune, cá espresiunea „coordinata“ se se asiedie intre parentese. Miletits, Nicolits, apera cuventulu „coordinatu“. Branovatzky dice, ca romanii numai cu incetulu au intratu „uptu scutulu serbiloru, fara si pretinsu drepturi si provocandusse la privilegia dice, ca intre acelea de romani nu e pomenire.

Puscariu observa, ca déca romanii au intratu cu incetulu sub scutulu serbiloru, apoi si serbii totu cu incetulu si pe tacute au pusu man'a pe tóte drepturile si averile romanesci.

Babesiu totu pentru originalu into'o cuventare mai longa. Dimitrievicin dice, ca meritulu e alu serbiloru, ca romanii n'au trecutu toti la unire (contradiceri).

Sig. V. Popu, dupa „Federatiunea“, vorbi asia:

„On. casa! Am crediutu, ca dupa provesulu nostru divortiulu vomu ajunge una di mare, in care ne vomu desparti cu jubire unii de altii, a thoro et mensa.

Dara vedu si esperiezu, ca acést'a sperare e'a nimicitu.

Provocarea de privilegie face a ne cutremurá in credinti'a, ca ne vomu desparti unii de altii, cá frati.

Ei, on. casa, se provóca la privilegie. Ei voiescu a negá egal'a indreptatire; ei vinu gat'a cu totu feliulu de documente, cu totu feliulu de arme, pre candu noi ne-am propusu, ca nici nu vomu replicá, ca nu ne vomu dimite la opumnari; dara candu i vedemu dicundune, ca am statu sub scutulu loru, si am aflatu refugiu la ei, sum silitu a-mi radicá si eu graiulu si a replicá cu o simpla anecdota. (Strigari din tóte partile: Se audimu!)

A fostu odata unu tiganu, care avea prunci multi, dintre cari unulu erá de totu golu, avendu numai una legatóre la grumadi. — Ci neva 'lo intreba: si acest'a este fiiulu teu? Da, response tiganulu, acest'a e fiiulu meu adoptivu, — eu 'lu imbracu (placere mare).

Asia am fostu si noi cu acelu scutu serbescu, cu acea adoptare; asia au imbracatu si serbii pe romani, cá tiganulu pre fiiulu seu adoptivu (ilaritate, aplause generale).

In biserica ni-au impusu limb'a loru, in locu de episcopu romanescu au numitu episcopu serbescu, nici la stat'a n'am ajunsu, catu se capetamu unu preotu romanu, dar nici de calugaru n'au primitu pre romanu, pentruca s'au temutu, ca acusi va devení episcopu. Cu acestea ni-au multiamitu, ca li am inmultitu turm'a loru (placere).

Privilegium est vulnus legis. N'au dara, dloru ce se laudá cu acele privilegie: pentru ca cine se provóca la privilegie, documentéza, ca n'au avutu dreptu, fara i s'au datu ceva drepto.

Candu au venitu serbii sub Cernovicin, credeti dloru — déca e se incalditmu istori'a — ca pentru ace'a au venitu, ca acolo li a mersu bine? (Placere, sgomotu). N'au venitu pentru aceea, ci pentruca au voitu se scape de turci. Drepto, ca venindu acia, asemene au trebuitu se se apere de turci, pentruca altmintres stór'a turcésca i ar' fi gadelitu prea tare la grumadi (aplause).

Ce s'a intemplatu dara? Candu la 1700 sub Atanasiu, a trecutu una parte a romaniloru la unire, cu tóte ca au mai remasu multi in credinti'a vechia, remanendu in Transilvani'a pana la 1812 fara de episcopu, lucru firescu, ca au trebuitu se mérga undeva.

Dara se créda fratii serbi, ca mai bine ar' fi facutu romanii, déca ar' fi remasu de sine si nu s'ar fi dusu acolo: ca ci, repetiescu, n'au avutu nici o scutire.

Faptele suntu cunoscute, nu voiescu a le mai aminti. Acumu, candu e vorba in acesta alinea de egalitate, inca vedemu iubirea cea mare, cu care suntu catra noi; ca-ci in acesta alinea este vorba numai de dreptulu nostru, si totusi ei nu vreu a ni'lu recunósce, ci se abatu incóce si incolo, si voiescu espresiunea „coordinata“, sub care intielegu propriamente subordinatione. Asia credu, ca acésta alinea esprime chiaru, ca suntemu egalu indreptatiti, ce vomu si fi, si ce ar' fi trebuitu de multu se fimu (o voce: Da, inse in privinti'a baniloru), aici o vorba de drepto si nu de bani, despre bani vomu vorbi la aline'a 8-a).

Partinescu tecstulu originale.“

Trecundu casa'a la votisare se primescu tecstulu originalu. — (Va urmá)

## ROMANIA.

## In sied. din 26 Aprile.

(Urmare.)

D. ministru din intru. Nu aveam dloru de gandu se dicu, decatu dóue trei cuvinte, candu mi s'a anunciatu interpelarea on. d. Carpu, fiinduca nu aveam se spunu nimicu altu, decatu ceea ce era in convingerile dvóstre, ceea ce sciti tóte asupra fapteloru, asupra intentionilóru si asupra tielului ce urméza d. Carpu. Déca dna a venitu si a desvoltatu intr'unu modu statu de intinsu interpelarea sa, a fostu cá se ajunga la acelu tielu, adica cá norulu celu albu se devie furtuna, se se pravalésca asupra tierei nóstre si se ne innece (aplause). Aduce aminte d. Carpu ca asia au facutu si vecinii nostri dela otaru; s'au gasitu si la denséi ómeni, cari au ormaritu acelu tielu, pe care astadi ilu urmaresce dna (aplause). Ei au provocatu furtun'a; furtun'a inse venindu a inghicitu cu tiér'a si pe provocatorii ei. Vorbescu de Poloni'a. On. d. Carpu 'mi a dicu ca am facutu o specula politica, dibace, din cestiunea israelitiloru; on. d. Carpu a adausu ca insintea venirei mele la putere, cestiunea acést'a nu ecsistá in Romani'a. Numai acei ce nu traiescu cu anima si cu sufletulu in Romani'a, numai aceia potu dice asemeni cuvinte (aplause prelungite, bravo).

D. Carpu. Am dis'o si o mantienu.

D. ministru din intru. Eu, dloru, nu voiu dice, cá d. Carpu, candu s'a scutu la tribuna, ca vorbescu in numele natiunei, ci dicu ca am convingerea, ca natiunea intréga va respunde cum am respunsu eu adi (aplause).

Candu s'a pusu in constitutione egalitatea drepturiloru politice fara deosebire de cultu, cine cr'á la putere? cine aves ministeriulu de interne si prefectur'a politiei? — Agentii mei? instrumentele mele? — cine a agitatu cestiunea israelitiloru? amicii mei? — A disu d. Carpu, ca atunci a aparutu acésta cestiune intr'unu modu incidintale numai, ca nici ca s'a bagatu de sémna. Mi se pare din contra, ca atunci a fostu o furtuna mare, care a deramatu unu templu. — Déca dar' poporatinea a ajunsu acolo, cau'a este ca cr'á o nevoia pe care a splostatu-o atunci acei ce au redicatu furtun'a, precum o splostati astadi dvóstra.

N'asia fi voitu, dloru, cá se vorbescu astadi de acésta cestiune, nu credu ca ar' fi oportunu. D. Carpu a pusu cestiunea asia, in catu suntu nevoitu a vorbi, pentru ca no voiescu cá efectulu ce si-a propusu d. Carpu a face in Europ'a se se produca. Se'mi permiteti dar' a analisá si eu cestiunea israelitiloru, care a devenitu astadi o cestiune européna, gratia unor'a cari au plecatu din unu sentimentu exagerat, dar' sincru natiunale si altoru, cari au pornitu din unu sentimentu de egoismu atatu de puternicu, in catu nu se feresce nici chiaru de a ucide natiunea romana.

Sciti ca Romani'a a fostu tiér'a cea mai toleranta chiaru in secolii cei mai obsceni. Cu tóte acestea mai deunadi unu straninu imi dicea: „de ati fi puternici, ne ati frige pe toti“. I am respunsu ca natiunea romana n'a fripto nici una omu si ce asiu dori cá si celelalte natiuni se póta dice totu astfelu.

Dá, natiunea nóstra a fostu toleranta, si ospitaliera in tóte epochele; si chiaru in acele timpori in cari, dupa cum dicea eri d. Laho vari, cuventulu straina erá sinonimu cu inimica. Romanii au avutu sentimentu de infratire, care a oprita de a se asiediá in Romani'a acelu despotismo feudalu, care a apasatu Europ'a secole intregi, de si incercari de emancipare nu i au lipsitu nici odata.

La noi straini au fostu primiti cu braciele deschise. Acést'a inse nu potú espune o natiune a deveni prad'a unui sentimentu natiunale si aceia cari dicu ca, déca deschidemu portile strainiloru, ei ne vomu sugrumá, nu au dreptate. Déca tiér'a a devenitu prad'a unui reu, cau'a nu este scimtiementulu de tolerantia ale natiunei, dupa cum se dice. Cau'a este ca pana mai deunadi romanii erau impartiti in clase: erá clas'a privilegiatiloru, adica birocrati'a tierei si apoi clas'a birniciloru. Alta clasa numai ecsistá; totu omulu care nu erá boiaru erá la discretiunea acelui ce avé biciulu in mana; astfelu negatiatoriulu celu mai insemnatu puté se fia palmuitu de celu mai misielu fetioru de boiaru. Ei bine, cum puté dar' tierauulu la noi, candu erá alipitu pamentului, chiaru de ar' fi pututu scapá de acelu clesce ce'lu stringea, cum ar' fi pututu se cuteze a se face negutiatoriu candu acia, ca are se fia la discretiunea privilegiatiloru. De sci dar' a resultatatu, ca nu mai remané pentru comerciu si industria, decatu o singura clasa de ómeni, adica straini, cari erau protegisti, ca-ci aveau patenta de uditi.

Aceste avantagie au facutu cá Romani'a se fia inundata de straini si de vagabondi, cari gasiau in tiér'a nóstra unu comerciu si o industria asiencrate cá monopolu in manele loru. Ei veniau mai alesu din acele tieri, unde nu gasesu midilóce de speculatione. Sciti, dloru, ca in Monteni'a, mai cu séma in timpulu lui Matciu Bessarabu, s'a gasitu odata societatea romana imbuldita de greci, de serbi, de bulgari, cari erau desemnati soptu numele genericu de greci si cari acoperiesera totu comerciulu si industri'a tierei. Sciti cari au fostu resultatele acelei imbuldiri, scenele ce s'au intemplatu. Societatea s'a revoltatu si i a alungatu, nu din simtiementu de netolerantia, ci ca erau unu reu economicu si sociale. Cu tóte aceste erá destulu cá acei straini, fia greci, bulgari, arnauti etc. si cari erau de acceasi religiune cu noi, se stè 20 de ani in tiéra pentru cá se se contopésca in natiunea romana. Astfelu candu Romani'a s'a emancipatu si a intratu in drepturile si autonomi'a ei, acei cari se aflau in tiéra n'au fostu nici de cum goniti, ca-ci ei devenisera romani, se identificaseru cu noi, si s'au pututu bucurá de acelesi drepturi cá si indigenii in tiér'a romanésca. Fórte pucini mai remasesera, cari pastrau inca urme de originea loru straina.

In Moldov'a inse nu a fostu totu asia, fiinduca Moldov'a a avutu de vecini pe poloni si rusi, cari se aflau in acelesi conditiuni cá si noi, adica cu o clasa privilegiata si cu alta legata de gleba, de pamentu. Acolo straiinii si mai alesu evreii aveau acelessi avantagie in comerciu cá grecii in Monteni'a. Dar' in Polonia cá si in Ungari'a ei erau espusi la o persecutione religiósa fórte mare. Prin urmare israelitii, gasindu in Moldov'a acelesi conditiuni de specula si o protectiune absoluta religiósa, acést'a facutu cá ei se napadésca cu totii in Moldov'a.

Éta dar' causa invasiunei loru in partea de preste Milcovu. Prejudecatile timpiloru trecuti inse totu esistau; se credea ca religiunea mossica e inimic'a perpetua a religionei crestine, si ca crestinii trebue se fia intr'o inimicitia eterna cu israelitii, de acea acestia n'au pututu se fia intre romani in acelesi conditiuni in care au fostu serbii, bulgarii si arnautii, ci n'au pututu a se contopi in natiune si su remasu totudéun'a unu elementu separatu. Candu a venitu emancipar'ea poporului romanu, candu tierasulu n'a mai fostu tientoitu de pamentu, candu erá destulu se fia cineva romanu de orice trépta sociala, cá se fia respectatu, au vrutu si romanii se se ocupe de comerciu si industria, se se faca si ei arendasi, carciumari, inse au gasitu tóte locurile acele pline, ocupate de unu elementu straiinu; in Monteni'a ele erau ocupate de serbi, greci etc., cari de si straini de origine, vorbiau necessi limba, se rugau la acelasi Dumnedieu, si se onorau de a se numi romani; in Moldov'a inse acei straini erau israelitii, cari traisa cu totulu desosbiti de restulu poporului. Acést'a a fostu nenorocirea Moldovei. Acei ce conosecu bine istori'a nóstra si voru visitá Romani'a intrégа, se voru convinge, ca ceea ce dicu nu e nici mai multu nici mai pucinu, de catu esactulu adeveru. Dar' nu totu omulu, dloru, póte se faca studii critice si se vada care e causa'a reului; ómenii de obicinuitu se uita si isu lucrurile asia precum li se presenta la anteí'a vedere naintea ochiloru, si trebue multa obicinuintia de a specolá asupra cestiuniloru cá se se póta urcá cineva la originea reului. Le noi o mare parte din societate a gasitu unu reu si l'au numitu israeliti; midilocilu celu mai espeditivu de a scapá de acestu reu li a'a parutu ca nu e altulu, decatu se continue si tractá cum au fostu tractati in alte tiere, adica de ai aruncá pe toti afara din tiéra. In acést'a unii au fostu de fórte buna credintia, ómeni tineri cari n'au avutu ocasiunea se studie de amerutulu cestiunea cá se o intielége. Dara au fostu altii cari au speculatu cu dens'a. Sontu ómeni cari specula chiaru cu cele sante, si s'au vediutu ca acesti ómeni au mersu pana a dice, ca nu e pecatu de a se furá santele móste. De acestia, dloru, se gasesou si in politica. . . .

D. Carpu. Damniata de exemplu.

(Va urmá.)

---

Pentru prevenirea cetitoriloru prenunciamu, ca resultatulu acestoru desbateri a pusu pe natiunea romana la o lumina démna de unu victoria gloriosu, finduca camer'a a primitu propunerea dlui C. Hurmuzachi si seci, care suna asia:

„Camer'a consultandu interpelarea dlui Carpu si respunsulu datu de d. min. de interne respinge acusarile de persecutione contra israelitiloru cá neintemeiate pe fapte, si aprobandu intru tóte purtarea guberniului trece la ordinea dilei.“ —

Bucuresci. E adeverata scirea, ca Rusi'a a insarcinatu pe consululu seu Offenberg a tractá cu guvernulu romanu pentru a regulá prin tractatu desfiintiarea regimului consularu. Din partea guvernului romanu s'a insarcinatu cu acést'a cestiune d. Steeghe. — Credemu, ca acésta causa natiunala se va cerne prin ómeni cu anima multu natiunala. —

In 28 Aprile consululu generalu alu Francisi d. Melinet a presentatu Mariei Sale Domnitoriului cu totu ceremonialulu indatinatu acreditivele pe lunga Mari'a Sa Domnitoriulu romaniloru.

### Discursulu dlui Melinet.

„Mari'a Ta!

„Am onóre a depune in manele Altetiei Vóstre epistolele prin cari Imperatorele, augustulu meu suveranu, m'acredita langa Altetí'a Vóstra in cualitate de agintе si consule generale alu Francisi.

„Me felicitu ca am fostu deadreptulu insarcinatu de catra Imperatorele a cferi Altetiei Vóstre asigurarile constantei sale amicie, precum si espresiunea sinceriloru sale urari pentru fericirea personale a Altetiei Vóstre si pentru propasirea natiunei romane.

„Cutezu a sperá, Mon-ssniore, ca bun'a voiuti'a a Altetiei Vóstre, imi va inlesni misiunea ce'mi este incredintiata, si voiu fi fericitu de voiu parveni prin propriele 'mi silinti, de a cresce inca, de este cu putintia, reporturele de mutuale simpatie si de interese comune ce au fostu totudéun'a intre Franci'a si Principatele-Unite, Valachi'a si Moldavi'a.“

Mari'a Sa a respunsu:

„Primindu epistolile ce te acredita in calitate de agintе si consule generale langa mine, suntu fericitu de a avé din nou ocasiunea de a esprime intrég'a mea recunoscintia pentru viulu interesu, simpatiele si solicitudinea ce Maiestatea Sa imperatorele, augustu'l suveranu, a avutu totudéun'a pentru Romani'a.

„Vediu cu fericire o nóue dovada a binevoitóreloru sale dispositiuni, in gratiósele asicurari ce cari Maiestatea Sa a bine voitu a te insarciná in parte, si suntu adencu miscatu.

„Fii convinsu, domnule aginte si consule generale, ca Romani'a nu va uita nici odata totu ce a facutu Franci'a pentru dens'a si i va pastrá pentru totudéun'a simtieminte de cea mai vive recunoscintia.

„Guvernulu meu se va grabi a'ti face misiunea ca care esti insarcinatu, catu se va poté mai lesnitiósa si mai placuta si in ori ce impregiurari poti contá pe sprijinulu meu.“ —

— D. min. pres. Stef. Golescu retragundose din causa de bóla e inlocuitu prin d. generalu Nic. Golescu.

— In nóptea spre 1-a Maiu s'a facutu una furtisiagu la cass'a de licuidare, din care lipsescu numai 350 Napoleoni. Déca nu se va afla furulu, compromisiones va fi mare. — „Romanulu“ inse speréza, ca fiindu cass'a pazita de gard'a militaria, se va descoperí. —

---

La situatiunea in Orientu ne aducu diurnalele mai multe sciri merunte, cari tóte combinate suntu calificate a trage atentiunea. „Der Osten“ impartasieace dupa repórte turcesci, ca in Bulgari'a se afla acum 25 batalióne (Nizam) de linia, 4000 redifi (honvedi). La Rusciucu sosira 100 tunuri si din fabricele Belgiei 30.000 pusci cu acu. Pentru 60.000 ostasi se afla materialulu adunatu. Bulgarii inca -si pregatira 300 mii de hangiare, forma de lanci de sparare in contra hotiloru dusmani. —

Una prochiamatiune catra bulgari tramisa din Belgradulu Serbiei o publica diuru. bulgare „Dunavska Zora“, care provóca pe bulgari la resculare, scuturandu jugulu despotismului asiaticu. „A ti suferitu“, dice, „destulu marfirulu, fratiloru. Indelungu, destulu si pré destulu ati suferitu.“ In ceriu si pe pamentu se aude strigatulu vostru de durere. Aruncative privirea catra sóre si vedeti, ce e libertatea! Si ve incordati pentru ea din tóta anim'a, decteptative si parol'a vóstra se fia libertatea si dreptatea!

In concesiune cu versiunea, cumca Prusi'a si Rusi'a suntu unite in cestiunea orientala totu acelu diurnalu aduce scirea din fontana buna, ca intre numitele puteri s'ar afla unu tractatu secretu, dupa care Bulgari'a se se unésca cu Romani'a sub corón'a principelui Carolu si redactiunea observa, ca atatu in privinti'a etnografica catu si in cea geografica aceste 2 popóre se tienu de olalta, fiinduca locuitorii Bulgariei dela Stara-Planina pana la Dunare si Carpati au trsitu din vechime la olalta in amicitia si in cea mai buna intielegere. Diurn. „Makedonia“ vorbindu despre serbi si bulgari, dice, ca intr'aceste 2 popóre nici odata n'a suntatu vreo solidaritate, pentruca caracterulu loru e cu totulu deosebitu. Apoi ei istori'a atatu insintes infiintiarei imperiului otomanu, candu formá imperiulu bulgaro-romanu, inca o diametralu opusa facia cu serbii, totosi, dice, putemu trai pretinesce intre olalta cá si portugesii cu spanioli, belgianii cu francesii si elvetianii cu nemtii.

Besarabi'a romanésca geme de agenti muscalesci, cari amagescu poporulu cá se emigrese in Caucasu. Prefectulu Dimitrescu din Bolgradu emise o proclamatiune catra poporu in limb'a romana si bulgara, in care ii monitéza se se fereésca de machinatiunile rusesci. — Din Bolgradu cu datu 3 Maiu se scrie, ca Rusi'a ar' fi pusu la cale o miscare in Muntenegru in Cetinje, cá se depuna pe principele Nicolau, inse prob'a n'a reesitu. — Legiunea bulgara din Bolgradu s'a desfacutu, 180 fetiori s'au reintorsu la Bucuresci si cei ce se insirara cu sil'a in regimentele serbesci de linia inca si cerura retragerea, inse primira betie dreptu respunsu. —

FRANCI'A. Parisu 5 Maiu. „Constit.“, diurn. of. serie, ca gubernulu Francisi cere a se tiené fortarile in buna stare, cere aprovisionamentu militariu, intregititea cadreloru, in multirea soldei oficiriloru. Armata buna permanenta si reserva numerósa pentru a trece indata din pace pe pitioru de resbelu.

— La Orleans, unde se inaugurá statua redicata in onórea eroinei de Orleans Ieanne d'Arc, imperatulu in cuventarea sa a disu, ca e convinsu, ca progresulu se póte desvolta cu securitate in midilocelu liniecei generale a Europei. — La Tunis se pregatescu a se tramite dóue escadre. —

Londinu 8 Maiu. Camer'a comunelora a primitu alte 2 resolutiuni ale lui Gladstone si min. de interne a dechiaratu, ca guvernulu nu póte primi acele resolutiuni. — Lordulu Brougham a muritu in 9 Maiu. —

---

**Mai nou.** Cá § 9 la proiectulu bisr. gr. or. s'a adausu acesta: „Credintiosii religiunei gr. res., cari nici suntu serbi nici romani de rasa, se lasa si de aci incolo totu in acelessi drepturi ale loru, pe care le-au escercitatu si pana acum in autonomi'a ordinare a obiectelora comunale, bisericesci si scolare, in liber'a folosire a limbei rituale, precum si in manipularea averei bisericesci si a fundatiuniloru.“ § 8 s'a primitu dupa amendamentulu lui Deák. —

---

Cursurile la burs'a in 15. Maiu 1868 sta asia:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Galbini imperatesci | — | — | 5 fl. 56 cr. v. |
| Augsburg | — | — | 114 „ 50 „ |
| London | — | — | 116 „ 05 „ |
| Imprumutulu nationalu | — | — | 56 „ 25 „ |
| Obligatiile metalice vechi de 5 % | | | 57 „ 25 „ |
| Actiile bancului | — | — | 701 „ — „ |
| „ creditului | — | — | 182 „ 80 „ |

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamentului in 11. Maiu. 1868:

Bani 69·50 — Marfa 70·—.

---

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
JOANE GÖTT si fiu HENRICU.